Aardappelen | Goed omgaan met pootgoed

Een geslaagde teelt begint op het erf

De eerste aardappelen zijn al geplant, maar de grote vloot van de aardappelpootmachines trekt zich pas binnenkort op gang. Pootgoedtelers Dirk Ryckaert en zijn zoon Bart uit Waterland-Oudeman, vlak bij de Nederlandse grens in Sint-Laureins, geven ons wat tips voor het ontvangen en bewaren van pootgoed.

Patrick Dieleman

Bart en Dirk runnen samen een akkerbouwbedrijf op de grens. Ze telen pootgoed in Nederland en België. Dirk is bestuurslid van de sectorvakgroep Akkerbouw. Volgens hem zijn het transport en de periode na ontvangst van het pootgoed door de aardappelteler de twee fasen waarin heel wat kan mislopen tussen de bewaarloods van de pootgoedteler en het poten zelf.

Levering

"Zeker in een jaar met een tekort aan pootgoed willen we aardappeltelers erop wijzen dat ze in de eerste plaats het pootgoed correct moeten ontvangen. Het moet correct geladen, vervoerd en aangekomen zijn. We zijn geen voorstander van los vervoer, maar dat neemt wel toe en we kunnen de klok niet terugdraaien. Bij los vervoerd pootgoed moet je erover waken dat je het product kunt zien vooraleer je het zegel van het certificaat aan de vrachtwagen verbreekt. De keuringsdienst heeft vorig jaar al gewaarschuwd dat ze niet meer in actie komen nadat het zegel verbroken is. Bij zakgoed kan er veel minder misgaan. Controleer ook zeker de echtheid van het zegel en ga na of het gewicht op het certificaat overeenstemt met het gewicht op de CMR-vrachtbrief of op het vervoersdocument.

Op ons transportdocument vermelden wij altijd het certificaatnummer en het zegelnummer. We willen dat de teler goed materiaal krijgt, maar het is ook een bescherming voor de pootgoedteler. De claims komen later, wanneer de aardappelen geplant zijn en ze niet blijken te voldoen. Je moet ook weten dat bij grotere telers ladingen toekomen van meerdere pootgoedtelers. Op een perceel kan dus ook pootgoed geplant zijn dat afkomstig is van verschillende pootgoedtelers. Dat maakt het heel onduidelijk bij eventuele problemen."

© PATRICK DIELEMAN

Een belangrijk aandachtspunt is de netheid van de transportwagens. Het gevaar bestaat dat een vervoerder pootgoed ophaalt als terugvracht na het leveren van consumptieaardappelen. "De vrachtwagen moet gewassen zijn. Wij werken met een Nederlandse transporteur. Nadat zijn vrachtwagens gereinigd zijn, worden ze verzegeld. Dan ben je er zeker van dat die zuiver is." Bart vertelt dat hij ooit een afnemer gebeld heeft en hem aangeraden heeft om een andere vrachtwagen te sturen.

copyright Boer

"Er lag een paar honderd kilogram modder in de vrachtwagen. De chauffeur wilde die ergens afkiepen, maar dat heb ik geweigerd. Wie weet zitten er aaltjes in. Bovendien zou die vrachtwagen na het kiepen nog niet proper genoeg zijn."

Certificaat

Een probleem is dat de pootgoedteler geen zicht heeft op wat er met het pootgoed gebeurt, nadat het zijn bedrijf verlaten heeft. "De vroegste rassen hebben ons bedrijf ooit al half december verlaten. Die worden honderd procent zeker niet geplant, maar worden ergens weggezet." Bart verduidelijkt dat zij die poters eerst laten opwarmen tot 8 °C voordat ze over de leesband gaan. Het is al geen goede zaak om die nadien opnieuw af te koelen. Dirk benadrukt dat ze niet weten wat ermee gebeurt. "Worden ze in een koelhuis gebracht? Worden ze zomaar ergens weggezet? Komt er in de tussentijd schade op? Het certificaat hangt er wel aan. Stel dat de poters rond 10 maart geplant worden, dan moet je de datum bekijken om te weten dat ze vroeg vertrokken zijn bij de pootgoedteler. Dat certificaat vermeldt wel alleen de maand waarin de zak gesloten werd. Officieel moeten zulke partijen opnieuw gecertificeerd worden, maar dat gebeurt niet altijd. Ook op het nieuwe certificaat blijft het originele telernummer staan, maar de partij krijgt een hersamenstellingsnummer als ze meerdere partijen samenbren-

copyright Boer&Tuinder

Problemen zijn niet altijd de schuld van de pootgoedteler.

gen. Wanneer ze van de oorspronkelijke partij meerdere partijen maken, krijgen die een splitsingsnummer. Bij die handelingen moet de keuringsdienst aanwezig zijn. De keuringsdienst kan dergelijke wijzigingen achterhalen in zijn lijsten, maar de teler van consumptieaaardappelen kan dat niet zien. Zorg ervoor dat je altijd een origineel certificaat meegeleverd krijgt. Als men een vracht zou opsplitsen zonder dat te officialiseren, is er immers maar één certificaat."
Bart benadrukt dat dit certificaat een waardevol papier is. Je bent ook verplicht om het bij te houden. Bij alle andere gewassen (bieten, graan …) volstaat het lotnummer op de factuur voor de traceerbaarheid. Bij zakgoed heb je een certificaat per zak, bij bigbags één per bigbag, maar bij los pootgoed heb je slechts één certificaat per geleverde partij.

Tijdelijke bewaring

Wanneer het weer omslaat, moeten telers van consumptieaardappelen het gekochte pootgoed soms enkele weken bewaren op hun bedrijf. Niet iedereen doet dat even zorgvuldig. "De moderne frietrassen hebben allemaal een lange kiemrust", vertelt Dirk. "Dat is positief tijdens de bewaring, maar het betekent ook dat ze minder gemakkelijk kiemen. Stel dat het pootgoed correct aankomt bij de teler op 1 april. Hij laat ze op een grote hoop liggen, met in het achterhoofd dat hij ze de week nadien zal planten. Dat scenario klopte inderdaad de vijf voorgaande jaren, maar vorig jaar duurde het bijvoorbeeld tot 1 mei vooraleer geplant kon worden. Doorgaans krijgen die poters geen enkele vorm van klimatisering. Soms blijven ze staan op de kiepers. De teler begint aan zijn veldwerkzaamheden en merkt pas na een tiental dagen dat het pootgoed begint uit te lopen. Hij zal ze dan overstorten, maar doorgaans gebeurt dat veel te laat. Bovendien verloopt de kieming nog sneller bij aardappelen die al eens gerold hebben. Als ze dat nog eens moeten doen, gaat de kwaliteit teloor. Als je dan na 1 mei plant in slechte weersomstandigheden, in een grond die nog steenkoud is, komen ze niet meer boven. Dan krijg je de echte 'onderzeeërs': knollen waar knolletjes aan komen maar nooit loof. We hadden een meimaand met tot de derde week temperaturen net boven het vriespunt."
Het pootgoed op een hoop bewaren is ook geen goed idee, want dan wordt het nat. "We blijven vechten tegen de bacterieziekte, maar we beheersen dat nog steeds niet. We kunnen er alleen

© PATRICK DIELEMAN

Dirk en Bart Ryckaert telen pootgoed in België en in Nederland. Ze hebben dus ervaring met regelgeving en overheidsdiensten aan beide zijden van de grens.

Boerenbond

© PATRICK DIELEMAN

Ook pootgoed in bigbags verpakt moet je op een andere manier bewaren als je het niet snel kunt uitplanten.

over waken dat er zo weinig mogelijk versmering is. Maar wie begint te scheppen in nat pootgoed dat op een hoop ligt, veroorzaakt een enorme versmering. De Nederlandse keuringsdienst neemt zeer veel stalen. Je kan bacterieziekte krijgen met stalen die het jaar voordien een nulreactie opleverden. We hebben het dus niet in de hand, maar je moet het ook niet zoeken. Verspreiding gebeurt door versmering. Hoe moet het dan wel? Iedereen moet dat organiseren volgens eigen mogelijkheden, maar bewaar het pootgoed zo droog en luchtig mogelijk. Zakgoed was daarvoor ideaal. Het meest praktisch zijn kisten die je afdekt en onder een afdak bewaart. Je kunt die ook gemakkelijk overstorten als het nodig zou zijn."

Voor Dirk is pootgoed laten staan in bigbags sowieso een vloek. Bart vult aan dat hij exporteurs kent met bigbags die vermelden dat het een transportmiddel en geen bewaarmiddel is. "De meeste telers hebben wel een bewaarloods, maar dan vormen de gebruikte kiemremmers een gevaar." Dirk besluit dat iedereen het volgens zijn mogelijkheden moet oplossen, desnoods door te investeren in kisten. "Ze investeren ook in materiaal om in te schuren. Waarom zou je het pootgoed niet goed conditioneren? Het is de basis van je teelt."

Een teler van consumptieaardappelen kan ook in de verleiding komen om zijn pootgoed zo lang mogelijk bij de pootgoedteler te houden. "Op de dag dat hij met zijn planter op het land staat, gaat hij pootgoed halen, dat tot dan bij 3 °C bewaard werd. Dat stopt hij dan in de grond. Ook dat kan niet. Kan de pootgoedteler dat pootgoed dan niet tijdig conditioneren? Hij kan dat risico niet nemen, want als de pootgoedteler het uit de koelcel haalt en ze komen het nadien niet afhalen, blijft het wel bij hem … Wij willen dat doen als we die vraag krijgen, maar alleen als de teler bereid is om het risico te nemen. In Nederland rekenen ze er vanaf 1 april 6 cent per dag en per 100 kg bij. Daardoor wordt zo goed als alles geleverd voor 1 april." ■

Tips bij de ontvangst van pootgoed

Controleer het pootgoed bij aflevering op gebreken. Ga dus na of het gecertificeerde pootgoed voldoet aan de geldende normen, vastgelegd per land (van productie). De Vlaamse en Nederlandse normen hebben betrekking op de kwaliteit van pootgoed op het ogenblik van de keuring door een keurmeester (certificering). Je vindt ze op de website van het PCA (pcainfo.be/Kenniscentrum).

Controleer de kwaliteit van pootgoed altijd vóór het lossen. Wanneer het pootgoed gelost is, betekent dat immers strikt genomen dat je het pootgoed aanvaardt. Onder meer in het Rucip-reglement wordt dat duidelijk beschreven. Binnen Rucip heb je na het lossen (het ter beschikking stellen van de goederen) zes werkuren de tijd om gebreken schriftelijk per telecommunicatie te melden. Meld dan het voertuig, het gebrek, datum en uur en telernummer.

Een uitzondering wordt gemaakt voor 'zich ontwikkelende ziektes', met name droog- en natrot (niet veroorzaakt door *Synchytrium endobioticum, Corynebacterium sepedonicum of Pseudomonas solanacearum*). Deze gebreken mag je melden tot zes weken na levering, maar vóór het planten. Het pootgoed moet duidelijk te identificeren zijn en je moet het in goede omstandigheden bewaard hebben.

Zijn er problemen met de kwaliteit (of met de etikettering, verzegeling …) op het ogenblik van de levering? Neem dan onmiddellijk contact op met je leverancier, vóór het lossen. Correct omgaan met pootgoed is de verantwoordelijkheid van elke schakel in de keten.

Bron: PCA

copyright Boerenbond